

026. Achtste Groot Nederlands Dictee van het Davidsfonds (auteur: Aurel Sercu)

Finale voor de cadetten: Mossel noch vis

Die mazzel zal je maar overkomen! Uitgerekend op de huwelijksdag van kroonprins Willem-Alexander en zijn Argentijnse bruid trokken jullie in bosjes en met hooggespannen verwachtingen naar de regionale voorselectieplaatsen. En ere wie ere toekomt: jullie hebben je in jullie categorie als de 30 besten geprofileerd. Gefeliciteerd met jullie uitverkiezing voor de finale!

Als debutanten deden jullie het in die duivelse preselectieproef van 2-2-2002, die magische datum, blijkbaar zo verrassend goed dat jullie nu, misschien ietwat ontredderd en gestrest zittend op het puntje van je stoel, met gespitste oortjes, bonkend hart, trillende knieën en klamme handen een maidendictee mogen schrijven.

Apetrots zijn we op jullie, alerte spellingballebozen! Maar weten jullie ook dat het niet eens zo evident is dat jullie hier in dit prestigieuze oord zitten? Al die voorbije jaren waren jullie toch maar mooi ertussenuit geglipt! Cadettencategorie heet nu officieel een spiksplinternieuwe nieuwkomer in de reeks. Leuk woord overigens, cadetten. Rijmt met castagnetten en warempel ook met sigaretten.

Maar wat hebben wij met jullie te doen! Eeuwig gefrustreerd er nergens bij te horen. Bij vorige dictees op niveau dus ook al niet! Je weet wel, permanent zittend tussen servet en tafellaken. Mossel noch vis! Alhoewel, zeg eens eerlijk: zou jij zo'n slijmerige mossel willen zijn? Ooit zo'n glibberig geval minutieus bekeken? Ideaal voor een dissectie in de biologieles, met de onvermijdelijke braakneigingen en zelfs appelflauwte bij de met weerzin vervulde leerling-toeschouwers. Laat me lachen! Een haast identiek scenario als bij die onvermijdelijke hepatitis B-vaccinatie, weet je het nog?

A propos, bezorgt zo'n eerste confrontatie met het kruim van de Vlaamse spellers jullie geen claustrofobisch gevoel? Om van al die media-aandacht maar te zwijgen! Eén troost, paparazzi zitten hier niet achter de coulissen, hooguit een of ander sikkeneurig jurylid dat met een haast professionele ernst angstvallig toekijkt of er niet gespiekt wordt...

En krijgen jullie het niet Spaans benauwd bij het vooruitzicht dat zelfs de grootste keien in spelling hier doorgaans keinijg afgaan als een gieter? Helemaal uit het lood geslagen, omdat ze uiteindelijk het loodje moesten leggen.

Met woorden als kwelduiveltjes die in galop de revue passeren, voorspelt dit aartsmoeilijke dictee heus geen routineklusje te worden. Eerder een dictee met bananenschillen, maar dat hadden jullie wel enigszins verwacht.

Alsjeblieft, raak nu niet gepikeerd bij het vooruitzicht van een vrij hoog gelegde lat. Jullie zitten hier voorwaar niet op Roland Garros!

Toegegeven, zo'n dictee vol obstakels en valkuilen is heus geen pijnbank, geen lijf-aan-lijfgevecht, geen verkapte vorm van kindermishandeling, geen assisenproces, geen krabbenmand. Hoogstens een amusant spelletje hersengymnastiek. Jullie zijn evenwel gewaarschuwd: mijd gênante nies- en hoestbuien die jullie lelijk parten kunnen spelen, om maar te zwijgen van een door stress en opperste concentratie uitgelokte bloedneus. Of een acute diarree!

Laat de adrenaline maar gul door jullie aders stromen en denk vooral niet: ach, was ik maar bij moeder thuisgebleven... Je weet maar nooit hoe een koe een haas vangt!

Wat dacht je, zouden we niet eens een boekje over jullie openmaken? Voor curieuze neuzen welteverstaan. Wie zijn nu eigenlijk die energieke, coole en pientere spring-in-'t-velds die er helemaal niet voor terugdeinzen om ontegenlijk vroeg die ijzige wind te trotseren en holderdebolder naar onze hoofdstad af te zakken?

Wie zijn die chagrijnige bakvisjes en naïeve giecheltrutjes met sprietig haar, knokige knietjes en mee-eters op hun spitse neusjes? Wie zijn die frêle meisjes met engelengezichtjes, kamilleblonde paardenstaarten en kleurrijke speldjes in het haar gepriegeld?

Waar bivakkeren die stoere, robuuste knapen – macho's en softies in de dop – met puberteitspuistjes en blitse baseballpetten op hun gemillimeterd piekhaar, die nu al reikhalzend uitzien naar hun zestiende verjaardag en misschien een eerste bescheiden tatoeage? Of een Harley-Davidson, in schaalmodel, wat dacht je anders!

Zeg wel, jullie zijn jaren te oud voor K3, de Fabeltjeskrant, Pokémon-kaarten, Kabouter Plop en Winnie the Pooh, maar dan ook weer veel te jong voor Baywatch, snookerzalen, discotheken en die hele heisa rond volkstellingenquêtes en werkloosheidsstatistieken.

Je zou voor minder rebellerend door het leven gaan! Jullie dromen van een carrière als astronaut, piloot of stewardess, maar raken vreemd genoeg al in paniek bij onverwachte overhoringen.

Jullie hebben constant een berenhonger, verstouwen stapels boterhammen en borden spaghetti, terwijl de ketchupfles nooit ver weg is. Keurig geflankeerd door vriend of vriendin frequenteren jullie bij tijd en wijle hamburgertenten en pizzahutten, want voor junkfood halen jullie de neus nog niet op. Des te meer voor broccoli, spruitjes en spinazie. Jullie slimmeriken hebben natuurlijk allang achterhaald dat die popeyespientruc je reinste boerenbedrog was.

Jullie voelen je nauwelijks gevleid als uit een opiniepeiling blijkt dat jullie best een eigengereide generatie zijn, die bovendien meer milieubewust is, meer assertief en sociaal meer bewogen dan jullie voorgangers.

Merkwaardig dat het jullie doorgaans toch siberisch koud laat hoe het in de wereld reilt en zeilt, terwijl het dagelijkse ge-e-mail en gechat over akkefietjes torenhoog op de agenda staat.

Met jullie blitse gsm'etje, dat alom vermaledijde hebbeding, sms'en jullie dat het een lieve lust is, jullie oma's en opa's – aarzelende silver surfers – verbouwereerd, mistroostig en hopeloos ouderwets achterlatend.

Kiplekker voelen jullie je in de wereld van bits en bytes en niet helemaal bevrijd van de tirannie van het beeld surfen jullie naar hartenlust naar KidCity, Ketnet en andere favoriete webstekken. Die van Britney Spears bijvoorbeeld, al kun je nu net zo goed in gerenommeerde encyclopedieën, zoals de Britannica, lezen dat het maagdelijke popsterretje met de lijzige stem recent een sexy navelpiercing onderging...

Oef! Voorziene rustpauze, evenwel zonder sanitaire stop! Tijd om wat stoom af te blazen. Wie het nu wil aftrappen, of stiekem ertussenuit knijpen, mij niet gelaten! Maar het ziet ernaar uit dat jullie

allemaal braafjes in deze executiekamer van het Vlaams Parlement blijven zitten. Altijd beter dan zittenblijven. Mooi zo!

Alle gekheid op een stokje. Wedden dat jullie, hippe kids van het jaar 2002, ook enkele spiksplinternieuwe euromunten en -biljetten op zak hebben? Restantjes uit een eurokit, dat weinig originele cadeautje voor het schitterende kerstrapport.

En wat kledij betreft kunnen we jullie bezwaarlijk blitskickers noemen. De weinig flatteuze T-shirts die zoonlief aantrekt, duidelijk oversized en met schreeuwelijke applicaties, vindt zijn mama doorgaans schabouwelijk.

Meisjes, ook al zijn ze doorgaans tuk op trendy spulletjes, verkiezen resoluut brave, klassieke truitjes en comfortabele sweaters boven mini-jurkjes en huidenge tricotjes.

Met weerzin gaan ze die laatste meteen associëren met wulpse stoeipoezen uit een of andere videoclip. Oef! Hun foeterende mama's mogen voorlopig op beide oren slapen: dochterlief gaat nog niet zo meteen de bocht uit!

Tjonge, tjonge, eigenlijk heb ik er nauwelijks bij stilgestaan dat jullie zelfs zonder overgestructureerde agenda's toch al een vrij hectisch leventje leiden. Hossend van hot naar her, constant pendelend tussen thuis en school, tussen sportveld en muziekacademie.

Om te luiwammesen wordt je nauwelijks de tijd gegund. Dat jullie daardoor constant onder hoogspanning staan en al op jeugdige leeftijd stresssymptomen vertonen, is dus niet eens zo verwonderlijk. Inderdaad, het leven is niet altijd rozengeur en maneschijn. Maar het zit doorgaans wel vol verrassingen. Zoals zo'n venijnig dictee bijvoorbeeld.

Ga nu niet meteen sakkeren op die meedogenloze jury die, geassisteerd door een team van gehaaide correctoren en correctrices, uiteindelijk bepaalt wie hier de sterkste schakel is. Geloof de doemprofeet niet die als verwaande koffiedikkijkers meenden dat jullie er weinig van terecht zouden brengen. Is er al niet genoeg wrok, na-ijver en jaloezie in deze wereld?

Vergeet echter de illusie van een foutloos parcours! Als jullie straks misschien een ietsepietsie gedesillusionieerd huiswaarts trekken – wie ambiert zo'n eerste plaats niet! – denk erom dat zelfs geroutineerde spellingfreaks nooit op hun lauweren rusten. Voor je het weet, is spelling ook jullie stokpaardje geworden.

En weten jullie dat die overigens besmettelijke spellingmicrobe nota bene ook vrij resistent is? Een leven lang blijft ze lekker kriebelen. Ook jullie trein is dus vertrokken: de trein met een nieuwe lading spellingcoryfeeën in de dop. Dat het jullie voor de wind moge gaan, lieve cadetten!

Maar hebben we jullie nu niet lang genoeg gegijzeld en getiranniseerd? Nu de laatste foutjes op de valreep met een hocus pocus die zelfs leerling-tovenaar Harry Potter doet zwijmelen, gedeletet werden, hebben jullie hoogstwaarschijnlijk alweer een reuzehonger. Zo'n dictee vreet natuurlijk energie!

Wordt het straks het vertrouwde colaatje of een verkwikkend glaasje cacao? Of misschien wel een versgeperst glaasje jus d'orange? Geen zin in enkele sandwiches met rauwkost of prefereren onze cadetten een paar krokante kadetjes?

En wat dachten de zoetekauwen van enkele velletjes eetpapier, een paar zure beertjes, colalolly's, chocolade-eitjes, of een bekertje vanille-ijs? Asjemenou! Keuze bij de vleet! Maar zo'n dikmakertje hebben jullie ook dubbel en dik verdiend!

Oeps! Jullie eerste dicteeavontuur zit erop. Net nu jullie er misschien de smaak van te pakken kregen. Die andere smaak natuurlijk: misschien wat minder wrang dan die van zure beertjes. Of niet soms?

Bijkomende proef (voor het scheiden van eventueel ex aequo gerangschikte deelnemers)

In de opgave waren een aantal woorden verkeerd gespeld.

1. Dat slechtgehumeurde meisje met haar ongebreidelde fantasie is materieel behoorlijk verwend. Voor pluizige teddybeertjes haalt ze de neus op, maar een knalrood cabrioetje, liefst uitgerust met gadgets als dvd- en cd-speler, ziet ze wel zitten. Het lijkt geen twijfel dat er daarvoor te weinig geld in het laatje is.
2. Oma's hartenwens om niet langer te bakkeleien over de aanschaf van zo'n populair ministepje van aluminium lapte de meedogenloze snoodaard aan zijn laars.
3. Die betweterige tennisster, een rijzende ster aan het firmament, houdt niet van laag-bij-de-grondse moppen, wel van speelse kattinnetjes en lijvige pockets, gerecenseerd door onvermurwbare recensenten.
4. Met zo'n kwakkelwinter hoeven we goddank geen pindaatjes te rijgen om de mezenfamilie door de harde winter te helpen.
5. Smeed geen plannen voor een kamikazeaanslag. Er hangt heus geen zwaard van Damocles boven je hoofd. Kruid liever je zinnen met klaterende lachsalvo's.
6. Hoe je het ook wendt of keert, het leven van een tiener kan behoorlijk afpeigerend zijn. Nadat hij in de algebrales soms tevergeefs had leren goochelen met cijfers tussen accolades, probeert hij zich in de excursie aardrijkskunde geconcentreerd te oriënteren. Over pinguïns op Antarctica weet hij bijster weinig te vertellen, des te meer over de hiërogliefen en piramiden, die imposante bouwwerken uit de tijd van de Egyptische farao's.